

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ Η ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

(1) ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Ταῦτα δὲ ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἔνεκα οἱ νέοι (1)
ποιούσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι ἀλλήλους
ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυγίζουσι καὶ
ἐν τῷ πηλῷ συναναφύρονται κυλινδούμενοι ὥσπερ
σύες. καίτοι κατ' ἀρχὰς εὐθύς ἀποδυσάμενοι— (5)
ἐώρων γάρ—λίπα τε ἠλείψαντο καὶ κατέψησε
μάλα εἰρηνικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέρει. μετὰ
δὲ οὐκ οἶδ' ὅ τι παθόντες ὠθοῦσί τε ἀλλήλους συν-
νευκότες καὶ τὰ μέτωπα συναράττουσιν ὥσπερ
οἱ κριοί. καὶ ἦν ἰδοῦ ἀράμενος ἐκεινοσὶ τὸν ἕτερον (10)
ἐκ τοῖν σκελοῖν ἀφήκεν εἰς τὸ ἔδαφος, εἴτ' ἐπικα-
ταπεσὼν ἀνακύπτει οὐκ ἐᾶ, συνωθῶν κάτω εἰς
τὸν πηλόν· τέλος δὲ ἤδη περιπλέξας αὐτῷ τὰ
σκέλη κατὰ τὴν γαστέρα τὸν πῆχυν ὑποβαλὼν
τῷ λαιμῷ ἄγγει ἄθλιον, ὃ δὲ παρακροτεῖ εἰς (15)
τὸν ὦμον, ἱκετεύων οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνι-
γείη. καὶ οὐδὲ τοῦ ἐλαίου ἔνεκα φεῖδονται μὴ
μολύνεσθαι, ἀλλ' ἀφανίσαντες τὸ χρίσμα καὶ τοῦ
βορβόρου ἀναπλησθέντες ἐν ἰδρῶτι ἅμα πολλῷ
γέλῳτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν ὥσπερ αἱ ἐγγέλυες (20)
ἐκ τῶν χειρῶν διολισθαίνοντες.

(2) Ἐτεροὶ δὲ ἐν τῷ αἰθρίῳ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ
τοῦτο δρῶσιν, οὐκ ἐν πηλῷ οὗτοί γε, ἀλλὰ ψάμμον
ταύτην βαθεῖαν ὑποβαλόμενοι ἐν τῷ ὀρύγματι
πάττουσιν τε ἀλλήλους καὶ αὐτοὶ ἐκόντες ἐπα-
μῶνται τὴν κόνιν ἀλεκτρονίων δίκην, ὡς ἀφυκτό- (5)
τεροὶ εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου
τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ
παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν.

(3) Οἱ δὲ ὀρθοστάδην κεκοιμημένοι καὶ αὐτοὶ παίουσιν
ἀλλήλους προσπесόντες καὶ λακτίζουσιν. οὗτοσὶ
γοῦν καὶ τοὺς ὀδόντας ἔοικεν ἀποπτύσειν ὁ κακο-
δαίμων, οὕτως αἵματος αὐτῷ καὶ ψάμμου ἀναπέ-
πλησται τὸ στόμα, πύξ, ὡς ὄρας, παταχθέντος (5)
εἰς τὴν γνάθον. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἄρχων οὗτοσὶ δί-
στησιν αὐτοὺς καὶ λύει τὴν μάχην—τεκμαίρομαι
γάρ τῇ πορφυρίδι τῶν ἀρχόντων τινὰ τοῦτον
εἶναι—ὃ δὲ καὶ ἐποτρύνει καὶ τὸν πατάξαντα
ἐπαινεῖ. (10)

(4) Ἄλλοι δὲ ἀλλαχόθι πάντες ἐγκονοῦσι καὶ ἀνα-
πηδῶσιν ὥσπερ θεόντες ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μένοντες καὶ
εἰς τὸ ἄνω συναλλόμενοι λακτίζουσιν τὸν ἀέρα.

(5) Ταῦτα οὖν ἐθέλω εἰδέναι τίνος ἀγαθοῦ ἂν εἴη
ποιεῖν· ὡς ἔμοιγε μανία μᾶλλον εἰοικέναι δοκεῖ τὸ
πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἂν ῥαδίως μεταπεί-
σειε με ὡς οὐ παραπαίουσιν οἱ ταῦτα δρῶντες.

ΣΟΛΩΝ

(6) Καὶ εἰκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ
 γιγνόμενα φαίνεται, ξένα γε ὄντα καὶ πάμπολυ
 τῶν Σκυθικῶν ἐθῶν ἀπάδοντα, καθάπερ καὶ ὑμῖν
 πολλὰ εἰκὸς εἶναι μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα
 τοῖς Ἑλλήσιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶναι δόξαντα ἄν, (5)
 εἴ τις ἡμῶν ὥσπερ σὺ νῦν ἐπισταίῃ αὐτοῖς. πλὴν
 ἀλλὰ θάρρει, ὦγαθέ· οὐ γὰρ μανία τὰ γιγνόμενά
 ἐστὶν οὐδ' ἐφ' ὕβρει οὗτοι παίουσιν ἀλλήλους καὶ
 κυλίουσιν ἐν τῷ πηλῷ ἢ ἐπιπάττουσιν τὴν κόνιν,
 ἀλλ' ἔχει τινὰ χρεῖαν οὐκ ἀτερπῆ τὸ πρᾶγμα καὶ (10)
 ἀκμὴν οὐ μικρὰν ἐπάγει τοῖς σώμασιν· ἦν γοῦν
 ἐνδιατρίψης, ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσῃς, τῇ Ἑλλάδι,
 οὐκ εἰς μακρὰν εἰς καὶ αὐτὸς ἔσῃ τῶν πεπηλω-
 μένων ἢ κεκοιμημένων· οὕτω σοι τὸ πρᾶγμα ἡδύ τε
 ἅμα καὶ λυσιτελὲς εἶναι δόξει. (15)

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Ἄπαγε, ὦ Σόλων, ὑμῖν ταῦτα γένοιτο τὰ ὀφέ-
 λιμα καὶ τερπνά, ἐμὲ δὲ εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι
 διαθείῃ, εἴσεται ὡς οὐ μάτην παρεζώσμεθα τὸν ἀκινάκην.
 (7) ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς
 γιγνομένοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

ΣΟΛΩΝ

Ὁ μὲν χῶρος αὐτός, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον
 ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος
 τοῦ Λυκείου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὄρας, τὸν (5)
 ἐπὶ τῇ στήλῃ κεκλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ
 τόξον ἔχοντα, ἢ δεξιᾷ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνα-
 κεκλασμένη ὥσπερ ἐκ καμάτου μακροῦ ἀναπαυό-
 (8) μενον δείκνυσι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ
 τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκεῖνο πάλῃ καλεῖται,
 οἱ δ' ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί, τὸ δὲ παίειν
 ἀλλήλους ὀρθοστάδην παγκρατιάξιν λέγομεν.
 καὶ ἄλλα δὲ ἡμῖν ἐστὶ γυμνάσια τοιαῦτα πυγμῆς (5)
 καὶ δίσκου καὶ τοῦ ὑπεράλλεσθαι, ὧν ἀπάντων
 ἀγῶνας προτιθέμεν, καὶ ὁ κρατήσας ἄριστος εἶναι
 δοκεῖ τῶν καθ' αὐτὸν καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἄθλα.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

(9) Τὰ δὲ ἄθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν;

ΣΟΛΩΝ

Ὀλυμπίασι μὲν στέφανος ἐκ κοτίνου, Ἴσθμοῖ
 δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ δὲ σελίνων πεπλεγμένος,
 Πυθοῖ δὲ μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ, παρ' ἡμῖν δὲ
 τοῖς Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ τῆς μορίας. (5)
 τί ἐγέλασας, ὦ Ἀνάχαρσι; ἢ διότι μικρά σοι
 εἶναι ταῦτα δοκεῖ;

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Οὐκ, ἀλλὰ πάνσεμνα, ὦ Σόλων, κατέλεξας τὰ
 ἄθλα καὶ ἄξια τοῖς τε διαθεῖσιν αὐτὰ φιλοτιμεῖ-
 σθαι ἐπὶ τῇ μεγαλοδωρεᾷ καὶ τοῖς ἀγωνισταῖς (10)

αὐτοῖς ὑπερεσπουδακέναι περὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν
τηλικούτων, ὥστε μῆλων ἔνεκα καὶ σελίνων τοσαῦ-
τα προπονεῖν καὶ κινδυνεύειν ἀγχομένους πρὸς
ἀλλήλων καὶ κατακλωμένους, ὡς οὐκ ἐνὸν ἀπραγ-
μόνως εὐπορῆσαι μῆλων ὄτῳ ἐπιθυμία ἢ σελίῳ (15)
ἔστεφανῶσθαι ἢ πίτυϊ μήτε πηλῷ καταχριόμενον
τὸ πρόσωπον μήτε λακτιζόμενον εἰς τὴν γαστέρα
ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν.

ΣΟΛΩΝ

(10) Ἄλλ', ὦ ἄριστε, οὐκ εἰς ψιλὰ τὰ διδόμενα
ἡμεῖς ἀποβλέπομεν. ταῦτα μὲν γάρ ἐστι σημεῖα
τῆς νίκης καὶ γνωρίσματα οἵτινες οἱ κρατήσαντες.
ἢ δὲ παρακολουθοῦσα τούτοις δόξα τοῦ παντός
ἀξία τοῖς νενικηκόσιν, ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι (5)
καλῶς ἔχει τοῖς θηρωμένοις τὴν εὐκλειαν ἐκ τῶν
πόνων. οὐ γὰρ ἀπονητὶ προσγένοιτο ἂν αὕτη,
ἀλλὰ χρὴ τὸν ὀρεγόμενον αὐτῆς πολλὰ τὰ δυσχερῆ
ἀνασχόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τότε ἤδη τὸ λυσιτελές
καὶ ἡδὺ τέλος ἐκ τῶν καμάτων περιμένειν. (10)

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Τοῦτο φῆς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ καὶ λυσι-
τελές, ὅτι πάντες αὐτοὺς ὄψονται ἔστεφανωμένους
καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐπαινέσονται πολὺ πρότερον
οἰκτείραντες ἐπὶ ταῖς πληγαῖς, οἱ δὲ εὐδαιμονή-
σουσιν ἀντὶ τῶν πόνων μῆλα καὶ σέλινα ἔχοντες. (15)

ΣΟΛΩΝ

Ἄπειρος εἶ, φημί, τῶν ἡμετέρων ἔτι· μετὰ
μικρὸν δὲ ἄλλα σοι δόξει περὶ αὐτῶν, ἐπειδὴν
εἰς τὰς πανηγύρεις ἀπιῶν ὄρᾳς τοσοῦτο πλῆθος
ἀνθρώπων συλλεγόμενον ἐπὶ τὴν θεάν τῶν τοιού-
των καὶ θέατρα μυριάνδρα συμπληρούμενα καὶ (20)
τοὺς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους, τὸν δὲ καὶ νική-
σαντα αὐτῶν ἰσόθεον νομιζόμενον.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

(11) Αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ τὸ οἰκτιστόν ἐστιν,
εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλὰ ἐν
τοσοῦτοις θεαταῖς καὶ μάρτυσι τῆς ὕβρεως, οἱ
δηλαδὴ εὐδαιμονίζουσιν αὐτοὺς αἵματι ραινομένους
ὀρῶντες ἢ ἀγχομένους ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων· ταῦτα (5)
γὰρ τὰ εὐδαιμονέστατα πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῶν.
παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Σκύθαις ἦν τις, ὦ Σόλων, ἢ
πατάξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν ἢ ἀνατρέψῃ προσπεσῶν
ἢ θοιμάτια περιρρήξῃ, μεγάλας οἱ πρεσβῦται τὰς
ζημίας ἐπάγουσι, κἂν ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων τοῦτο (10)
πάθῃ τις, οὔτι γε ἐν τηλικούτοις θεάτροις, οἷα σὺ
διηγῆ τὸ Ἴσθμοῖ καὶ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ. οὐ μὴν
ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀγωνιστὰς οἰκτεῖρειν μοι ἔπεισιν
ὧν πάσχουσιν, τῶν δὲ θεατῶν οὐς φῆς ἀπαντα-
χόθεν τοὺς ἀρίστους παραγίγνεσθαι εἰς τὰς πανη- (15)
γύρεις καὶ πάνυ θαυμάζω, εἰ τὰναγκαῖα παρέντες
σχολάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνό

πω δύναμαι κατανοῆσαι ὅ τι τὸ τερπνὸν αὐτοῖς,
 ὀρᾶν παιομένους τε καὶ διαπληκτιζομένους ἀνθρώ-
 πους καὶ πρὸς τὴν γῆν ἀραττομένους καὶ συντρι- (20)
 βομένους ὑπ' ἀλλήλων.

ΣΟΛΩΝ

(12) Ἐὶ καιρὸς ἦν, ὃ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ
 Ἴσθμίων ἢ Παναθηναίων, αὐτὸ ἄν σε τὸ γιγνό-
 μενον ἐδίδαξεν ὡς οὐ μάτην ἐσπουδάκαμεν ἐπὶ
 τούτοις. οὐ γὰρ οὕτω λέγων ἄν τις προσβι-
 βάσειέν σε τῇ ἡδονῇ τῶν ἐκεῖ δρωμένων, ὡς εἰ (5)
 καθεζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς βλέποις
 ἀρετὰς ἀνδρῶν καὶ κάλλη σωμάτων καὶ εὐεξίας
 θαυμαστὰς καὶ ἐμπειρίας δεινὰς καὶ ἰσχὺν ἄμαχον
 καὶ τόλμαν καὶ φιλοτιμίαν καὶ γνώμας ἀηττήτους
 καὶ σπουδὴν ἄλεκτον ὑπὲρ τῆς νίκης. εὗ γὰρ δὴ (10)
 οἶδα ὡς οὐκ ἄν ἐπαύσω ἐπαινῶν καὶ ἐπιβοῶν καὶ
 ἐπικροτῶν.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

(13) Ἡ Δί', ὃ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε προσέτι καὶ
 ἐπιγλευάζων· ἅπαντα γὰρ ὀπόσα κατηριθμήσω
 ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς εὐεξίας καὶ τὰ κάλλη
 καὶ τόλμαν, ὀρῶ οὐδενὸς μεγάλου ἔνεκα παραπ-
 ολλυμένας ὑμῖν, οὔτε πατρίδος κινδυνευούσης (5)
 οὔτε χώρας πορθουμένης οὔτε φίλων ἢ οἰκείων
 πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων. ὥστε τοσοῦτω γελοιο-
 τεροὶ ἄν εἶεν, ἄριστοι μὲν, ὡς φῆς, ὄντες, μάτην
 δὲ τοσαῦτα πάσχοντες καὶ ταλαιπωρούμενοι καὶ
 αἰσχύνοντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῇ ψάμμῳ (10)
 καὶ τοῖς ὑπωπίοις, ὡς μήλου καὶ κοτίνου ἐγκρατεῖς
 γένοιτο νικήσαντες. ἡδὺ γὰρ μοι ἀεὶ μεμνηῆσθαι
 τῶν ἄθλων τοιούτων ὄντων. ἀτὰρ εἰπέ μοι, πάντες
 αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί;

ΣΟΛΩΝ

Οὐδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἐξ ἀπάντων, ὁ κρατήσας (15)
 αὐτῶν.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Εἶτα, ὃ Σόλων, ἐπὶ τῷ ἀδήλω καὶ ἀμφιβόλῳ
 τῆς νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι
 ὁ μὲν νικῶν εἷς ἔσται πάντως, οἱ δὲ ἡττώμενοι
 πάμπολλοι, μάτην ἄθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ καὶ τραύ- (20)
 ματα λαβόντες;

ΣΟΛΩΝ

(14) Ἔοικας, ὃ Ἀνάχαρσι, μηδέπω ἐννενοηκέναι
 πολιτείας ὀρθῆς πέρι μηδέν· οὐ γὰρ ἄν τὰ κάλ-
 λιστα τῶν ἐθῶν ἐν ψόγῳ ἐτίθεσο. ἦν δέ σοι
 μελήση ποτὲ εἰδέναι ὅπως ἄν τὰ κάλλιστα
 οἰκηθεῖν πόλις καὶ ὅπως ἄν ἄριστοι γένοιτο οἱ (5)
 πολῖται αὐτῆς, ἐπαινέση τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις
 ταύτας καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἣν φιλοτιμούμεθα περὶ
 αὐτάς, καὶ εἶση ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχουσιν
 ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην

σπουδάζεσθαι δοκοῦσιν. (10)

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

Καὶ μὴν, ὦ Σόλων, κατ' οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἤκω παρ' ὑμᾶς τοσαύτην μὲν γῆν διόδουσας, μέγαν δὲ τὸν Εὐξεινον καὶ δυσχείμερον περαιωθεῖς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι καὶ ἔθη τὰ παρ' ὑμῖν κατανοήσαιμι καὶ (15) πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαιμι. διὸ καὶ σὲ μάλιστα φίλον ἐξ ἀπάντων Ἀθηναίων καὶ ξένον προειλόμην κατὰ κλέος, ἐπεὶ περ ἤκουον νόμων τε συγγραφέα τινὰ εἶναι σε καὶ ἐθῶν τῶν ἀρίστων εὐρετὴν καὶ ἐπιτηδευμάτων ὠφελίμων εἰσηγητὴν, (20) καὶ ὅλως πολιτείας τινὸς συναρμοστήν. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με καὶ μαθητὴν ποιούμενος· ὡς ἔγωγε ἠδέως ἂν ἄσιτός σοι καὶ ἄποτος παρακαθεζόμενος, εἰς ὅσον ἂν αὐτὸς διαρκοίης λέγων, κεχηγῶς ἐπακούοιμι περὶ πολιτείας τε καὶ νόμων (25) διεξιόντος.

ΣΟΛΩΝ

(15) Τὰ μὲν πάντα οὐ ῥάδιον, ὦ ἐταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ, ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐπιὼν εἴση ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων ἢ περὶ γάμων ἢ τῶν ἄλλων δοκεῖ ἡμῖν. ἃ δὲ περὶ τῶν νέων γινώσκωμεν καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα, ἐπειδὴν (5) πρῶτον ἄρξονται συνιέναι τε τοῦ βελτίονος καὶ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι καὶ ὑφίστασθαι τοὺς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι διέξειμι, ὡς μάθοις οὐτινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτεθείκαμεν αὐτοῖς καὶ διαπονεῖν τὸ σῶμα καταναγκάζομεν, οὐ μόνον (10) ἔνεκα τῶν ἀγῶνων, ὅπως τὰ ἄθλα δύναντο ἀναρῆσθαι—ἐπ' ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὀλίγοι πάνυ ἐξ ἀπάντων χωροῦσιν—ἀλλὰ μεῖζόν τι ἀπάση τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις προσκτώμενοι. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἄλλος ἅπασιν τοῖς (15) ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται καὶ στέφανος οὐ πῖτυος οὐδὲ κοτίνου ἢ σελίνων, ἀλλ' ὅς ἐν αὐτῷ συλλαβῶν ἔχει τὴν ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν, οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτοῦ τε ἐκάστου ἰδίᾳ καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ ἐορτῶν (20) πατρίων ἀπόλαυσιν καὶ οἰκείων σωτηρίαν, καὶ συνόλως τὰ κάλλιστα ὧν ἂν τις εὐξαιτο γενέσθαι οἱ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ ὄν φημι συναναπέπλεκται καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου περιγίγνεται ἐφ' ὃν αἱ ἀσκήσεις αὗται καὶ οἱ πόνοι (25) ἄγουσιν.

ΣΟΛΩΝ

(20) Οὐκοῦν διὰ βραχέων προακοῦσαι χρή σε ἅπερ ἐπιπέδου πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τείχη καὶ ἱερὰ καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥσπερ σῶμά τι ἐδραῖον καὶ ἀκίνητον ὑπάρχειν (5) εἰς ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα· τούτους γὰρ εἶναι τοὺς ἀναπληροῦντας καὶ διατάττοντας καὶ ἐπιτελοῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἐκάστω ἐστὶν ἡ ψυχὴ. (10) τοῦτο δὴ τοῖνυν κατανοήσαντες ἐπιμελούμεθα μὲν, ὡς ὄρας, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, κατακοσμοῦντες αὐτὸ ὡς κάλλιστον ἡμῖν εἶη, ἔνδοθεν τε οἰκοδομήμασιν κατεσκευασμένον καὶ ταῖς ἔκτοσθεν ταύταις περιβολαῖς εἰς τὸ ἀσφαλές- (15) στατον πεφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἐξ ἅπαντος τοῦτο προνοοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιτο· τοὺς γὰρ τοιοῦτους σφίσι τε αὐτοῖς καλῶς χρῆσθαι ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους καὶ ἐκ πολέμου (20) σώσειν τὴν πόλιν καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξειν.

Τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀνατροφὴν αὐτῶν μητράσι καὶ τίτθαις καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν ὑπὸ παιδείαις ἐλευθερίοις ἄγειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς, (25) ἐπειδὴ δὲ συνετοὶ ἤδη γίνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων, καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ φόβος καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῆ πρὸς τοὺς πόνους παγιώτερα γιγνόμενα καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρό- (30) τερον συνιστάμενα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνον φῦναι ὡς ἔφυ ἕκαστος (35) ἦτοι κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ παιδείσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς δεόμεθα, ὑφ' ὧν τά τε εὐφυῶς διακειμένα βελτίω παρὰ πολὺ γίγνοιτο ἂν καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μετακοσμοῖτο πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα (40) ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἳ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νηπία ἐστί, σκέπουσιν καὶ περιφράττουσιν ὡς μὴ βλάπτοιτο ὑπὸ τῶν πνευμάτων, ἐπειδὴ δὲ ἤδη παχύνηται τὸ ἔρνος, τηνικαῦτα περιτέμνουσιν τε τὰ περιττὰ καὶ (45) παραδιδόντες αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις δονεῖν καὶ διασαλεύειν καρπιμώτερα ἐξεργάζονται.

(21) Τὴν μὲν τοῖνυν ψυχὴν μουσικῇ τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναρριπίζομεν, καὶ γράμματα γράψασθαι καὶ τὸ ὅπως αὐτὰ ἐπιλέξασθαι διδάσκομεν·

προϊούσιν δὲ ἤδη σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας καὶ
 ἔργα παλαιὰ καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις (5)
 κατακοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥα-
 ψοδοῦμεν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἀκούοντες ἀριστείας
 τινὰς καὶ πράξεις ἀοιδίμους ὀρέγονται κατὰ @1
 μικρὸν καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ
 ᾄδονται καὶ θαυμάζονται ὑπὸ τῶν ὕστερον. οἷα (10)
 πολλὰ Ἡσίοδος τε ἡμῖν καὶ Ὅμηρος ἐποίησαν.

Ἐπειδὴν δὲ πλησιάζωσι πρὸς τὴν πολιτείαν
 καὶ δέη αὐτοὺς ἤδη μεταχειρίζεσθαι τὰ κοινά—
 καίτοι ἔξω τοῦ ἀγῶνος ἴσως ταῦτα· οὐ γὰρ ὅπως
 τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσκοῦμεν ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο (15)
 εἰπεῖν, ἀλλὰ δι' ὅτι τοῖς τοιούτοις πόνους κατα-
 γυμνάζειν αὐτοὺς ἀξιούμεν. ὥστε αὐτὸς ἐμαυτῷ
 σιωπᾶν προστάττω, οὐ περιμείνας τὸν κήρυκα
 οὐδὲ τὸν Ἀρεοπαγίτην σέ, ὃς ὑπ' αἰδοῦς, οἶμαι,
 ἀνέχη ληροῦντα ἤδη τοσαῦτα ἔξω τοῦ πράγματος. (20)

ANAXARΣΙΣ

Εἰπέ μοι, ὦ Σόλων, πρὸς δὲ δὴ τοὺς τὰ ἀναγ-
 καιότατα μὴ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγω, ἀλλὰ
 ἀποσιωπῶντας, οὐδὲν τῇ βουλῇ πρόστιμον ἐπι-
 νενόηται;

ΣΟΛΩΝ

Τί τοῦτο ἦρου με; οὐδέπω γὰρ δῆλον. (25)

ANAXARΣΙΣ

Ὅτι τὰ κάλλιστα καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα
 παρῆς, τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἥττον ἀναγκαῖα
 λέγειν διανοῆ, γυμνάσια καὶ διαπονήσεις τῶν
 σωμάτων.

ΣΟΛΩΝ

Μέμνημαι γάρ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς (30)
 προρρήσεων καὶ ἀποπλανᾶν οὐ βούλομαι τὸν
 λόγον, μὴ σου ἐπιταράξῃ τὴν μνήμην ἐπιρρέων.
 πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ διὰ βραχέων, ὡς οἶόν
 τε· τὸ γὰρ ἀκριβὲς τῆς περὶ αὐτῶν διασκέψεως
 ἐτέρου ἂν εἶη λόγου. (35)

(22) Ῥυθμίζομεν οὖν τὰς γνώμας αὐτῶν νόμους τε
 τοὺς κοινούς ἐκδιδάσκοντες, οἱ δημοσίᾳ πᾶσι
 πρόκεινται ἀναγιγνώσκειν μεγάλοις γράμμασιν
 ἀναγεγραμμένοι, κελεύοντες ἅ τε χρῆ ποιεῖν καὶ
 ὧν ἀπέχεσθαι, καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, (5)
 παρ' ὧν λέγειν τὰ δέοντα ἐκμανθάνουσι καὶ
 πράττειν τὰ δίκαια καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἀλλήλοις
 συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχυρῶν
 καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν.
 οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι πρὸς (10)
 ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μέντοι καὶ εἰς τὸ θέατρον
 συνάγοντες αὐτοὺς δημοσίᾳ παιδεύομεν ὑπὸ κω-
 μωδίας καὶ τραγωδίας ἀρετὰς τε ἀνδρῶν παλαιῶν
 καὶ κακίας θεωμένους, ὡς τῶν μὲν ἀποτρέποιντο,
 ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπεύδοιεν. τοῖς δὲ γε κωμωδοῖς καὶ (15)

λοιδορεῖσθαι καὶ ἀποσκώπτειν ἐφίεμεν εἰς τοὺς πολίτας οὓς ἂν αἰσχροὶ καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας αἰσθῶνται, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν, ἀμείνους γὰρ οὕτω γίνονται ὀνειδιζόμενοι, καὶ τῶν πολλῶν, ὡς φεύγοιεν τὸν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις (20) ἔλεγχον.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ

(23) Ἐἶδον, ὃ Σόλων, οὓς φῆς τοὺς τραγωδοὺς καὶ κωμωδοὺς, εἴ γε ἐκεῖνοί εἰσιν, ὑποδήματα μὲν βαρέα καὶ ὑψηλὰ ὑποδεδεμένοι, χρυσαῖς δὲ ταινίαις τὴν ἐσθῆτα πεποικιλμένοι, κράνη δὲ ἐπικείμενοι παγγέλοια κεχηνότα παμμέγεθες· αὐτοὶ δὲ (5) ἔνδοθεν μεγάλα τε ἐκεκράγεσαν καὶ διέβαινον οὐκ οἶδ' ὅπως ἀσφαλῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασιν. Διονύσῳ δὲ οἶμαι τότε ἡ πόλις ἐώρταζεν. οἱ δὲ κωμωδοὶ βραχύτεροι μὲν ἐκείνων καὶ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι καὶ ἤττον ἐβῶν, κράνη δὲ πολὺ γελοιότερα. καὶ τὸ θέατρον γοῦν ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς· ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωποὶ ἅπαντες ἤκουον, οἰκτείροντες, οἶμαι, αὐτοὺς πέδας τηλικαύτας ἐπισυρομένους.

ΣΟΛΩΝ

Οὐκ ἐκεῖνους, ὦγαθέ, ὄκτειρον, ἀλλὰ ποιητῆς (15) ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπεδείκνυτο τοῖς θεαταῖς καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐτραγῶδει πρὸς τὸ θέατρον ὑφ' ὧν εἰς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκούοντες. εἰκὸς δὲ σε καὶ αὐλοῦντας ἐωρακέναι τινὰς τότε καὶ ἄλλους συνάδοντας ἐν κύκλῳ συνεστῶτας. (20) οὐδ' αὐτά, ὃ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἄσματα καὶ ἀυλήματα.

Τούτοις δ' οὖν ἅπασιν καὶ τοῖς τοιούτοις παραθηγόμενοι τὰς ψυχὰς ἀμείνους ἡμῖν γίνονται.

(24) Τὰ δὲ δὴ σώματα, ὅπερ μάλιστα ἐπόθεις ἀκούσαι, ὧδε καταγυμνάζομεν. ἀποδύσαντες αὐτά, ὡς ἔφηγ, οὐκέτι ἀπαλὰ καὶ τέλεον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζειν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦντες αὐτὰ ταῖς ὥραις ἐκάσταις, ὡς μήτε (5) θάλπος δυσχεραίνειν μήτε πρὸς κρύος ἀπαγορεύειν, ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ καὶ καταμαλάτομεν, ὡς εὐτονώτερα γίνοιτο· ἄτοπον γάρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τῷ ἐλαίῳ μαλαττόμενα δυσπραγέστερα καὶ πολλῶ διαρκέστερα γίνεσθαι νεκρά γε ἤδη ὄντα, τὸ δ' ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα μὴ ἂν ἄμεινον ἡγοίμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατεθήσεσθαι.

Τοῦντεῦθεν ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες καὶ διδασκάλους ἐκάστων ἐπιστήσαντες τὸν μὲν (15) τινὰ πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τοὺς τε πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο καὶ ὁμόσε χωρεῖν ταῖς πληγαῖς μηδὲ ἀποτρέποιντο δέει τῶν τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα

ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον (20)
εἰς τοὺς κινδύνους καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν καὶ
προσέτι ἔρρωσθαι καὶ καρτεροὺς εἶναι.

Ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω συννευκότες παλαίουσιν,
καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι καὶ ἀνί-
στασθαι εὐμαρῶς καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκάς καὶ (25)

λυγισμοὺς καὶ ἄγχεσθαι δύνασθαι καὶ εἰς ὕψος
ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀχρεῖα οὐδὲ
οὗτοι ἐκμελετῶντες, ἀλλὰ ἐν μὲν τὸ πρῶτον καὶ
μέγιστον ἀναμφιβόλως κτώμενοι· δυσπαθέστερα
γὰρ καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίνονται αὐ- (30)

τοῖς διαπονούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν·
ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, εἴ ποτε
ἀφίκοιντο εἰς χρεῖαν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν
ὄπλοις· δῆλον γὰρ ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ
τοιούτος συμπλακεῖς καταρρίψει τε θᾶπτον ὑπο- (35)

σκελίσας καὶ καταπεσῶν εἴσεται ὡς ῥᾶστα ἐξανί-
στασθαι. πάντα γὰρ ταῦτα, ὧ Ἄναχαρσι, ἐπ’
ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα πορίζομεθα τὸν ἐν τοῖς ὄπλοις
καὶ ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς
οὕτως ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὰν πρότερον αὐτῶν γυμνὰ (40)

τὰ σώματα καταμαλάξαντες καὶ διαπονήσαντες
ἔρρωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα καὶ
κοῦφα καὶ εὐτονα καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀντα-
γωνισταῖς.